

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

438

ਪੰਜਾਬ ਲੜੀ

ਕਿਤਾਬ IV

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਕਾਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ।

ਫੁਟਕਲ ਸਿਵਲ

ਈ. ਵੈਸਟਨ, ਸੀ.ਜੇ., ਅਤੇ ਫਾਲਸ਼ੈਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੇ.

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ,

ਬਨਾਮ

17 ਜੁਲਾਈ 1951

ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ 270 ਸਾਲ 1950

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਧਾਰਾ 225 ਅਤੇ 226---ਦਾ ਦਾਇਰੇ ਦਾ---ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਕੋਲ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ---ਧਾਰਾ 225 ਅਤੇ 226---ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ, ਭਾਵ---ਪੰਜਾਬ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ, (ਅਸਥਾਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ) ਐਕਟ XVII ਅਤੇ ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ (ਅਸਥਾਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ) ਐਕਟ, XXXVIII ਸਾਲ 1948--- ਕੀ ਵਿਧਾਨਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਅਤਿ-ਸੰਪੱਤੀ---ਕੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਧਾਰਾ 225 ਧਾਰਾ 226 ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ ਧਾਰਾ 226 ਨੂੰ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 225 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹਨ। ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਰਿੱਟ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਮਾਮਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ ਬਲਕਿ ਇੱਕੋ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਵੱਖਰੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ।

ਅੱਗੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਰਿਕੂਇਜ਼ਸ ਨਿੰਗ ਆਫ਼ ਇਮੇਵੇਬਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਸਾਲ 1947 ਅਤੇ 1948 ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ਼ੀਅਲ ਲੈਜਿਸਲੇਚਰ ਦੇ ਉਲਟ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰੋਵਿੰਸ਼ੀਅਲ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935, ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੇਵਲ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਮੰਗ ਤੱਕ ਹੀ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

(1) 1949 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. (ਬੇਮ.) 229.

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ *ਦਿ ਪੰਜਾਬ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਟ* ਸਾਲ 1947 ਅਤੇ 1948 ਅਲਟਰਾ ਵਾਇਰਸ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ:

- (i) ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵਫ਼ਦ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।
- (ii) ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਐਕਟ ਉਹਨਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗ 'ਤੇ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- (iii) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ, 1935 ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੰਗ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਵਿੱਚ "ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਨਿਟ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਬਦ ਵਜੋਂ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ।

ਭਾਰਤ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਧਾਰਾ 226, ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਧਾਰਾ 14, 19 ਅਤੇ 31 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ 1-3 ਨੂੰ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਨੰਬਰ ਕੇ.ਏ. 838, ਸਦਰ ਬਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਨਾ ਕਰਨ ਜਿਹੜਾ ਘਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਆਦਿ ਅਧੀਨ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਐਚ ਐਲ ਸਰੀਨ, ਟੇਕ ਚੰਦ, ਐਚ ਆਰ ਸੇਢੀ, ਐਚ ਐਸ ਦੋਆਬੀਆ ਅਤੇ ਕੇ. ਸੀ. ਪੰਡਿਤ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ।

ਐਸ ਐਮ ਸੀਕਰੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਏ.ਐਨ. ਗਰੇਵਰ, ਐਨ.ਐਲ. ਸਲੂਜਾ ਅਤੇ ਐਚ.ਐਸ. ਗੁਜਰਾਲ, ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਅਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

4

ਪੰਜਾਬ ਲੜੀ

ਕਿਤਾਬ IV

ਹੁਕਮ

ਫਾਲਸ਼ੋ, ਜੇ. ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰਬਰ [270](#) ਸਾਲ [1950](#), [640](#) ਸਾਲ [1950](#), 1 ਸਾਲ [1951](#), 7 ਸਾਲ [1951](#), 16 ਸਾਲ [1951](#) 91 ਅਤੇ [103](#) ਸਾਲ [1951](#) ਅਤੇ [758](#) ਅਤੇ [772](#) ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਮਾਨ ਅੰਕਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੇਗਾ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਉਠੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ ਨੰਬਰ [270](#) ਸਾਲ [1950](#), ਦਸੰਬਰ [1947](#) ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਕਰਨਾਲ ਦੁਆਰਾ, ਪੰਜਾਬ ਰਿਕੂਇਜ਼ਸ਼ਨਿੰਗ ਆਫ਼ ਇਮੋਵੇਬਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ (ਅਸਥਾਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ) ਐਕਟ, [1947](#) ਦੀ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਅਰੱਲ ਜਾਇਦਾਦ (ਅਸਥਾਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ) ਐਕਟ, [1948](#) ਦੀ ਮੰਗ, ਜਿਸ ਨੇ ਨਵੰਬਰ [1948](#) ਵਿੱਚ [1947](#) ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ [226](#) ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜੋ ਧਾਰਾ [226](#) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, । ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਇੱਕ ਚਤੁਰਾਈ ਵਾਲਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ [226](#) ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

“ਧਾਰਾ 32 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸਰਕਾਰ, ਇਹਨਾਂ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ, ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ ਰਿੱਟਾਂ ਸਮੇਤ ਹੈਬੀਸਕੋਰਪਸ, ਮੰਦਾਮਸ, ਮਨਾਹੀ, ਕੋਓ ਵਾਰੰਟੇ ਅਤੇ ਸਰਟੀਓਰੀ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਲਈ ਭਾਗ III ਦੁਆਰਾ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ।

ਆਰਟੀਕਲ 32 ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:---

(ਭਾਗ III-ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ)

- (1) ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਜਾਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਹੈ।
- (2) ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਾਰਪਸ, ਹੁਕਮ, ਮਨਾਹੀ, ਕੇ-ਵਾਰੰਟੋ ਅਤੇ ਸਰਟੀਓਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਸਮੇਤ, ਜੋ ਵੀ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।
- (3) ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ (2) ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸੰਸਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ।
- (4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, "ਸ਼ਕਤੀ" ਅਤੇ "ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ" ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਰੇਖਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਵੇਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਟਰਟਾਈਟ ਕੰਪਾਰਟਮੈਂਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਨੇ ਧਾਰਾ 225 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ, ਹਾਸ਼ੀਏ ਦੇ ਸੰਮਿਲਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:-

"ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਿਤ ਕਾਨੂੰਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਆਰਟੀਕਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਧਾਰਾ [226](#) ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 32 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ [225](#) ਅਤੇ [226](#) ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ [225](#) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਵਾਏ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਣਿਆ ਗਿਆ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਨੰਤ ਭਾਸਕਰ ਲਾਗੂ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (1) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੱਧ ਭਾਰਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਲ, [ਸੀ.ਜੇ.](#), ਅਤੇ ਸਿੰਦੇ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਅੰਤਰ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਉਲਟ, ਧਾਰਾ [226](#) ਕੋਈ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

[\(1\) 1950 ਏ.ਆਈ.ਆਰ. \(ਐਮ.ਬੀ.\) 60.](#)

ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਭਾਗ III ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 32(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜੋ ਸੰਸਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਉਚਿਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਧਾਰਾ 226 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਸਿਵਾਏ ਬੇਅਸਰ ਰਹਿਣਗੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਮਹਿਤਾ, ਜੇ., ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਅਸਹਿਮਤ ਹਨ ਅਤੇ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਸੀਮਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਰਾਹਤ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਪਯੁਕਤ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ ਇਹ ਦੱਸਾਂਗਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 226 ਨੂੰ ਧਾਰਾ 225 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਇਹ ਧਾਰਾ, ਚੈਪਟਰ ਭਾਗ VI ਦਾ V, ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਈ ਫੁਟਕਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੇਖਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਵੈ-ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਨੰ. 225 ਅਤੇ 226 ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 220 ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਮਨਾਹੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 221 ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖਾਹਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 222 ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 223 ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਧਾਰਾ 224 ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਅਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ [225](#) ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਧਾਰਾ [226](#) ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਦੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ [225](#)

ਕੇਵਲ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਰਟੀਕਲ [226](#) ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸ਼ਬਦ ਹਨ " ਧਾਰਾ 32 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇਕੱਲੇ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਣਾਇਕ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੀ ਰਿੱਟਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਆਰਟੀਕਲ 32 (3), ਜੋ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਪਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਸਦ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਧਾਰਾ [226](#) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਯੂਨੀਅਨਲਿਸਟ ਵਿੱਚ ਆਈਟਮ ਨੰਬਰ 95 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਇਸ ਸੂਚੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ,"

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਸੂਚੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਆਈਟਮ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਤ੍ਰਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਅਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਹਾਈਕੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਸੰਸਦ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਲੋੜੀਂਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਵੇ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਸ ਅਸੂਲ ਲਈ ਕੋਈ ਵਾਜਬ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਾਰੀ ਦਲੀਲ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਅਰਥਾਤ, ਉਹ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਇਕੋ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਪਹਿਲੂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਨੂੰਨੀ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ ਜਾਂ ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ 'ਪਾਵਰ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ

ਕੇਡ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਥਾਂ 'ਤੇ * ਸ਼ਕਤੀ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਜਿਹੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਧਾਰਾ 30 ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ, ਧਾਰਾ 29 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵਜੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 28 ਮੁਢਲੀ ਧਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਡ ਦੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਅਪਰਾਧ (ਏ) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ (ਬੀ) ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ, ਜਾਂ (ਸੀ) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਅੱਠਵੇਂ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 29 ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੇਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਕਾਲਮ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ 'ਅਧਿਕਾਰ' ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹੜੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ, ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਪਛਾਣਯੋਗ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 30 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੇਵਲ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕੁਝ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੀ ਉਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 30 ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਪਰ "ਸ਼ਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਅਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਧਾਰਾ [226](#) ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿੱਟਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਇਹਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਦੂਸਰਾ ਮੁੱਖ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਸਾਲ [1947](#) ਅਤੇ [1948](#), ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹਨ? ਇਹਨਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਕਈ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਨਾ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ ਸਾਲ [1935](#) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸਾਲ [1950](#) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ "ਐਕਵਾਇਰ" ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਮੰਗ ਕਰਨ" ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਐਕਟ-ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੌਂਪਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬੁਰੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਬੁਰੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਮੰਗ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਫ਼ਦ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗਾ। ਦੋਵਾਂ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟਾਂ ਸਾਲ [1947](#) ਅਤੇ [1948](#) ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਭਾਗ 8 ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਸ਼ਬਦ ਇਕੇ ਜਿਹਾ ਹੈ:

“ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਕੇ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਕੋਈ ਡਿਊਟੀ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂ ਡਿਸਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਤ੍ਰਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕੋ ਇਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਅਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਸੋਪਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸਨ ਕਿ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਧੀਨ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕ ਹੈ

ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਤੱਥ ਲਈ ਕਿ ਖਗੋਂਦਰਾ ਨਾਥ ਦੇ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਦਿਨਾਜਪੁਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ (1) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹੈਰੀਜ਼, ਸੀ.ਜੇ. ਅਤੇ ਬੈਨਰਜੀ, ਜੇ. ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਵਫ਼ਦ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇਕ ਸਮਾਨ ਧਾਰਾ, ਧਾਰਾ 38 ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਸਾਲ 1950 ਦੀ, ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੈਰੀਜ਼, ਸੀ.ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕਾਫ਼ੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

"ਪ੍ਰੀਵੈਂਟਿਵ ਡਿਟੈਂਸ਼ਨ ਐਕਟ ਸਾਲ 1950 ਵਿੱਚ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀਨੀਅਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਇੱਕ ਉਪ-ਮੰਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਮੰਡਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜਾਇਜ਼ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਵਿੱਚ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ ਕਿ ਹੁਕਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਦਾ ਰੈਂਕ, ਰੁਤਬਾ, ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਤਜਰਬਾ ਹੋਵੇ।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਆਪਣੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜ਼ਬ ਹੈ, ਅਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 38 ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਧਾਰਾ (5) ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ।

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਉਚਿਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜੇ ਹੁਕਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਜੋ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਚ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 19, ਧਾਰਾ (5), ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਧਾਰਾ ਲਈ ਕੋਈ ਸਿੱਧੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 ਭਾਸ਼ਣ, ਅਸੈਂਬਲੀ, ਆਦਿ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਜੋ ਸਿਰਲੇਖਾਂ (ਏ) ਤੋਂ (ਜੀ) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ (5) ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (ਡੀ) (ਈ) ਅਤੇ (ਐਫ) ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਉਕਤਧਾਰਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ, ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਆਮ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਵਾਜਬ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 19(5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਨ ਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 19 (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 38 ਵਿੱਚ ਵਫ਼ਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਿਆਪਕਤਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਵਫ਼ਦ ਧਾਰਾ ਖੁਦ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਰਤ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣਾ ਇੰਨਾ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਉਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੌਂਪਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਝੁਕਾਅ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਸੌਂਪ ਕੇ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਅਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੌਪਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਅਗਲਾ ਨੁਕਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਜੋ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਮਕਾਨ ਮਾਲਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੈ।

ਭਾਗ 4

ਭਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

449

ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਈ ਕੋਈ ਬੁਨਿਆਦ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ *ਪੀ ਮਨੋਹਰ ਬਨਾਮ ਜੀ.ਜੀ. ਦੇਸਾਈ (1)* ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪਟੇਦਾਰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਜ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਲੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਹੈ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਲੇਖ 31 (2) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਸੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਬੇਰਾਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ (ਮੰਗ) ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਬੇਰਾਰ ਰਿਹਾਇਸ਼ (ਮੰਗ) ਸਾਲ 1948 ਦਾ ਐਕਟ ਹੁਣ ਤੱਕ ਰੱਦ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਅਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗਾ

"ਕਿਸੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।
ਅਨੁਭਾਗ 4(1) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਪ ਅਨੁਭਾਗ 4 ਦੀ ਉਪ ਅਨੁਭਾਗ (3) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਾਲਸ ਇਸ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਉਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨੁਭਾਗ 4 ਦੀ ਉਪ ਅਨੁਭਾਗ (1) ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਕਿ, ਮਾਲਕ। ਇਹ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਸ਼ਬਦ 'ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ' ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਤਾਂ ਜੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਨੁਭਾਗ 4 ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। "

ਸੰਬੰਧਤ ਭਾਗ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪਾਠ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਸਹੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਜੋ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਾਗ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਇਰਾਦਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ, ਪਰ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਸੀ। 1947 ਅਤੇ 1948 ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਕਿਰਾਏਦਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਅਨੁਭਾਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ-----

"ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਗੀ ਜਾਂ ਐਕਵਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਥੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।"

ਫਿਰ ਕਈ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਲਸੀ ਦੁਆਰਾ, ਉਹਨਾਂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਾਲਸੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਪ ਅਨੁਭਾਗ (2) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪ ਅਨੁਭਾਗ (3) ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਆਮ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਨੁਭਾਗ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਹੈ ਜੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੰਗ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਸ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ ਕਿ ਇਹ ਅਨੁਭਾਗ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਦੇ ਅੰਤਮ ਸਵਾਲਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਾਂਤ ਜਾਂ ਰਾਜ ਕੋਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ ਜਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ, ਅਤੇ ਕੀ, ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈਗੀ ਹੈ, ਮੰਗ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਨੁਭਾਗ 299 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ 1935 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਲੇਖ 31 ਦੇ ਸੰਬੰਧਤ ਉਪਬੰਧ ਘੱਟ ਜਾਂ ਘੱਟ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਹਨ। ਅਨੁਭਾਗ 299 ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

- (1) ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
- (2) ਨਾ ਤਾਂ ਹਕੂਮਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੂਬਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉੱਦਮ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ, ਕਿਸੇ ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉੱਦਮ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਾਨੂੰਨ, ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 31 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਲੇਖ ਦੀ ਧਾਰਾ (2) ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

- (2) ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਜਿਹਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਐਕਵਾਇਰ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਨੂੰਨ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਜਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ, ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।"

ਅਸਲ ਅੰਤਰ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖ 31 (2) ਵਿੱਚ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ' ਨੂੰ 'ਐਕਵਾਇਰ' ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਚੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਕਟ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ 'ਮੰਗ' ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਨੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਦਿੱਖ *ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ 1939* ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਕਾਈ (XXIV) 'ਤੇ *ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ* ਦੇ ਧਾਰਾ 2 ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, "ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ, ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਉਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ" ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। *ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਰੂਲਜ਼ ਵਿਚ ਨਿਯਮ 2 ਦੇ ਕਲਾਜ਼ (11)* ਵਿਚ "ਮੰਗ" ਨੂੰ ਅਰਥ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, "ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ, ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੁੜ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਮੰਗ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।" ਨਿਯਮ 75A, ਧਾਰਾ (1) ਮੰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ।

"ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਜਨਤਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਜਾਂ ਯੁੱਧ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਿਬ ਹੈ। ਭਾਈਚਾਰਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਪਲਾਈਆਂ ਅਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ, ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਚੱਲ ਜਾਂ ਅਚੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜੇ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੰਗ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਬ ਲੱਗੇ, ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ."

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਅਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਬਾਕੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ, ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ
ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਸਨ।

ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਨੂੰ *ਭਗਵਤੀ, ਜੇ., ਟੈਨ ਬੱਗ ਟੈਮ, ਆਦਿ, ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ (1)* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਅਨੁਭਾਗ 2 (2) (xxiv) ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਧਾਰਾ 104 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਕ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 75 (ਏ) ਭਾਰਤ ਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ, ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਮੰਡਲ ਦੇ ਅਤਿ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮੰਗ ਨਾ ਤਾਂ ਅਨੁਸੂਚੀ VII ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਇਕਾਈ 9 ਅਤੇ 21 ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਨੁਸੂਚੀ VII ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਕਾਈ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਉਹ ਮੰਨਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੰਗ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਚੀਜ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ *ਲੈਥਮ, ਸੀ.ਜੇ.* ਦੁਆਰਾ ਫੌਜ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਬਨਾਮ *ਡਾਲਜ਼ੀਲ (2)* ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਜੋ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ *ਕਾਮਨਵੈਲਥ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਭਾਗ 68, ਸਫ਼ਾ 261* 'ਤੇ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ (ਜਨਰਲ) ਨਿਯਮ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਨਿਯਮਾਂ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਅਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ, ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਰ ਪਾਰਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਭ ਲਈ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜ਼ਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਨਿਯਮ ਵਿਚ "ਮੰਗ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਨਿਊ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਦੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਜ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਗਵਤੀ, ਜੇ. ਨੇ ਜਿਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਮੰਨਣਾ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਉੱਤੇ ਨੁਕਤਾ ਇੱਕ ਦੀ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਨੁਕਤੇ ਦਾ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਸ਼ਬਦ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, 'ਨਾ ਤਾਂ ਆਮ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ
ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੋਸ਼

ਬਹੁਤ ਉਪਯੋਗੀ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ "ਮੰਗ" ਸ਼ਬਦ ਬਿਲਕੁਲ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਸ਼ਬਦ ਵਜੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਲੈਣ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕੀ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੁਣ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਸਥਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਪਿਛਲੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ਾ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਾਲਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਅਸਥਾਈ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਲੈਣਾ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹਾਂਗਾ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਅਸਥਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਜੀਬ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਗਵਤੀ, ਜੇ. ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜੋ ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ 9 ਅਗਸਤ 1945 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਖੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਰੁਕਾਵਟ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫੈਡਰਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜੰਗੀ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ *ਡਿਫੈਂਸ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਰੂਲਜ਼* ਦੀ ਤਾਕਤ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਕਿ 1947 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਅਨੁਭਾਗ 104 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ 1935 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਸੂਚਨਾ, ਮਿਤੀ 21 ਅਕਤੂਬਰ 1947, ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:--

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

" ਅਨੁਭਾਗ 104, ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ, 1935 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਰਤ (ਆਰਜ਼ੀ ਸੰਵਿਧਾਨ) ਆਰਡਰ, 1947 ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਕੂਲਿਤ, ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ

ਭਾਗ 4

ਭਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

455

ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੀਆਂ ਸੂਬਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਗਿਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਲੇਖ 246 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸੂਚੀ, 1 ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਸੂਚੀ, ਦਾਖਲਾ ਨੰਬਰ 33 ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ।

"ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਮੰਗ."

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਸੂਚੀ II ਦੀ ਦਾਖਲਾ ਨੰਬਰ 36, ਰਾਜ ਸੂਚੀ, ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"ਸੰਪੱਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਮੰਗ, ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸੂਚੀ III ਦੇ ਦਾਖਲਾ 42 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ।

ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਾਲੀ ਦਾਖਲਾ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"42. ਸਿਧਾਂਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੰਘ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਰੂਪ ਅਤੇ ਢੰਗ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 31 (2) ਵਿਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ".....ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਣਾ"ਜਾਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ 1894, ਜੋ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਵਰਗੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਚੱਲੇ ਆ ਰਹੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਭਾਗ VI ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਬਦ ਵਜੋਂ ਅਣਜਾਣ ਸੀ। ਇਸ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ "ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਸਥਾਈ ਕਬਜ਼ਾ" ਹੈ। ਧਾਰਾ 35 (1) ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ

"ਇਸ ਅਨੁਭਾਗ ਦੇ ਭਾਗ VII ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਅਸਥਾਈ ਕਬਜ਼ੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਜਾਂ ਖੇਤੀਯੋਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਅਜਿਹੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕਿੱਤੇ ਦੀ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ, ,

ਫਿਰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਈ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੇ ਭਾਗ VII ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਅਨੁਭਾਗ 35 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਐਕਟ ਦੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੰਪਨੀ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਅਜਿਹੀ ਚੀਜ਼ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਭਾਗ VI ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ, 1935 ਦੇ ਅਧੀਨ, ਜਾਂ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ 1935 ਦੇ ਐਕਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ 1947 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 1948 ਦਾ ਐਕਟ ਇਸ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਅਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੀ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਐਕਟ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮਾੜੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਭਾਗ 4

ਭਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

457

ਇਹ ਸਵਾਲ ਦੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲਾ, ਕੀ ਮੰਗ ਕੇਵਲ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਅਨੁਭਾਗ 299 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ 1935 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਅਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਉੱਥੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਅਰਥ ਅਨੁਭਾਗ 299 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 31 ਦੇਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਬੇਤੁਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਕੇਂਦਰ ਜਾਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨਿੱਜੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਵੀ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਮਕਸਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦੀ ਕਮੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਮੰਗ ਸਬੰਧੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਲਈ ਪੂਰਵ-ਲੋੜੀਂ ਵਜੋਂ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੋਂਦ ਮੈਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ I ਵਿੱਚ ਐਂਟਰੀ 33 ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ 36 ਅਤੇ ਦਾਖਲਾ 42 ਸੂਚੀ III ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਇਸ ਸਾਧਾਰਨ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਲੜਿਆ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਿੱਜੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਉੱਦਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਵਾਰਕਾਦਾਸ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਬਨਾਮ ਦ ਸ਼ੋਲਾਪੁਰ ਸਪਿਨਿੰਗ ਐਂਡ ਵੇਵਿੰਗ ਕੰਪਨੀ, ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਹੋਰ (1), ਚਾਗਲਾ, ਸੀ.ਜੇ., ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਧਾਰਾ 31(2) ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਸਿਰਫ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਹੈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਾਲ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਐਕਟ 1935 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੱਤਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਆਂ, ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਜਾਂ ਮੰਗ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਗੋਂ ਸਵਾਲ ਇਹ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ 1947 ਅਤੇ 1948 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ, ਜਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੰਗ ਸਿਰਫ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ "ਜੇ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹੈ....."

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਜੇ ਪਹਿਲਾ ਨੁਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਸਵਾਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ "ਜਨਤਕ ਮਕਸਦ ਲਈ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਨਿਯਮ ਦੇ ਨਿਯਮ 75 ਏ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਕਿ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਸੀ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਪਬਲਿਕ ਮਕਸਦ' ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਮੀ ਸੂਚੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਾਰੇ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਉਦੇਸ਼ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ। ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵਾਲੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਤਿੰਨ ਰਾਜ ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਦਿੱਲੀ ਪਰਿਸਰ (ਮੰਗ ਅਤੇ ਬੇਦਖਲੀ) ਐਕਟ, 1947, ਜਿਸ ਦੀ ਅਨੁਭਾਗ 3(1) ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, "ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ...." ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, 1949 ਦੇ ਬਿਹਾਰ ਪਰਿਸਰ ਮੰਗ (ਅਸਥਾਈ ਉਪਬੰਧ) ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਅਨੁਭਾਗ 3(1) ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

"ਜਦੋਂ ਵੀ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਤਦ ਬੰਬੇ ਲੈਂਡ ਮੰਗ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1947 ਹੈ, ਜੋ ਅਨੁਭਾਗ 3(1) ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਚਾਲਨ ਭਾਗ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ :---

"ਜੇਕਰ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇੰਜ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਇਸ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ 'ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼' ਸ਼ਬਦ ਹੁਣ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਟੈਂਡੇਲਕਰ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪ੍ਰੈਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਖਾਤੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਭਾਗ 3 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਲਈ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ "ਲੋੜੀਂਦੇ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਬ" ਸ਼ਬਦ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਾਗ 3 ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਭਾਗ 8 ਅਧੀਨ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਢੁਕਵੇਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹਨ। ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਹੈ ਕਿ ਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਆਰਡੀਨੈਂਸ, ਈਸਟ ਪੰਜਾਬ ਚੱਲ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ (ਮੰਗ) ਅਨੁਭਾਗ, 1947 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਸੱਪਣ ਵਿੱਚ, ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੁਝ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਲਗਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਜੇ ਕਿ 1947 ਅਤੇ 1948 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

460

ਪੰਜਾਬ ਲੜੀ

ਭਾਗ 4

1947 ਦੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਫ਼ਦ, 8 ਸਤੰਬਰ 1947 ਦੀ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਸੀ, ਜੋ 10 ਅਕਤੂਬਰ 1947 ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ: ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:---

“ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਚਲ ਸੰਪਤੀ (ਮੰਗ) ਆਰਡੀਨੈਂਸ, 1947 ਦੀ ਅਨੁਭਾਗ 8 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪੂਰਬੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੀ ਅਨੁਭਾਗ 2 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ। ਅਨੁਭਾਗ 4, 5, 6 ਅਤੇ 7 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਚਾਰਜ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ:

(ਏ) ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਕੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ,

(ਬੀ) ਕਿ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਅਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

(ਸੀ) ਕਿ ਧਾਰਾ 2 ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਰਡੀਨੈਂਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਸੌਂਪੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਜਾਂਚਾਂ ਵੀ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਉਸ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, 'ਤੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੈਕ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਂਨੂੰ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਰਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਅਨੁਕੂਲ' ਸਬਦਾਂ ਦੀ ਚੋਣ, [1947](#) ਅਤੇ [1948](#) ਐਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੈਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 8 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਸੰਖੇਪਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀਆਂ 'ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ' ਸਬਦ ਦੁਆਰਾ ਢੱਕੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਅਨੁਭਾਗ 3 ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਬਦ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਉਹ ਨੁਕਸਾਨਦਾਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਲੋੜੀਂਦਾ ਜਾਂ ਮੁਨਾਸਿਬ।" ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ [1947](#) ਦੇ ਐਕਟ ਨੂੰ [1935](#) ਦੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ [1948](#) ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਾਂ ਤਾਂ "ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ" ਜਾਂ "ਜਨਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਵਾਰੰਸ ਮਾਮਲਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 31 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅੰਤਰ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣਾ, ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕਿ ਉਹ ਐਕਟ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਅਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬੇਰਾਜ ਸਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਤਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨੁੱਖਤਾ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ, ਯੀ.ਟੀ. ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਸਿਵਲ ਫੁਟਰਲ ਨੰਬਰ 970, ਸਾਲ 1950 ਵਿੱਚ ਉੱਠਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨੁਕਤਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਦਸੰਬਰ 1947 ਵਿੱਚ, 1947 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਗੁਣ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ 1948 ਦੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੰਗ ਦੇ ਗੁਰਮ ਨੂੰ ਗੁਣ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226, ਜੋ ਕਿ ਸਿਰਫ ਜਨਵਰੀ 1950 ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਦੇ ਤਹਿਤ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। 22 ਮਾਰਚ 1951, ਸਿਵਲ ਫੁਟਰਲ ਨੰਬਰ 526, ਸਾਲ 1950 ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਸੋਨੀ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੇ.ਜੇ.ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪੀਟੀ ਸ਼ਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ -ਬਨਾਮ- ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਰਾਜ

ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਖੂਬੀ ਪੰਜਾਬ ਇਵੈਂਚੂਈਜ਼ (ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ) ਐਕਟ, 1947 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਰੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਗਣਤੰਤਰ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅੰਤਿਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਰਨ ਲਈ ਕਿ, ਕੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰੇਮ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸੰਬਰ 1947 ਵਿੱਚ ਪੰਡਿਤ ਸਿਆਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਅਰ, ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਲਈ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਰਤਾ ਦੇ ਅਰ, ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਜੋਂ ਰਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਖਿਤਾ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੰਗ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਰੋਸਿਸ਼ਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਵਿਵਾਦਤ ਅਰ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਤੀਤੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਰਚ 1950 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰਤਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਮਰਾਨ ਖਾਲੀ ਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਆਲਾਟ ਰਨ ਅਤੇ ਰਬਜ਼ਾ ਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਬਜ਼ਾ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਦਾ ਰਬਜ਼ਾ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਰਮਖਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਾਰਚ 1950 ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਰਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਐਕਟ 1948 ਤਹਿਤ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਰਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੇ ਐਕਟ 1948 ਵਿੱਚ ਐਕਟ 1949 XVI ਦੁਆਰਾ ਸੋਧ ਰੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਸੋਧ ਰੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਐਕਟ, ਰੱਦ ਰਨ ਵਾਲੀ ਧਾਰਾ:

"ਪੰਜਾਬ ਮੰਗ ਆਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਟ (ਅਮਬਾਈ ਸਰਤੀਆਂ) ਐਕਟ, 1947 ਦੀ ਆਨੁਭਾਗ 10 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਬਦ ਜੋੜ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋੜਿਆ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਰਬਾਤ

"ਪਰ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਦ ਰੀਤੇ ਗਏ ਰਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਰੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਰੀਤੇ ਜਾਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮੰਨੇ ਜਾਣਗੇ।"

ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਘਰ 'ਤੇ ਰਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1948 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਖਾਸ ਕਰਕੇ 15 ਜੂਨ 1950 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੁੰਦੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ 1947 ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਏ ਮੰਗ ਖੱਤਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਸ 226 ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿੱਟ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਿਸ ਐਕਟ ਨੂੰ 1948 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਸੇਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 1948 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 1948 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੰਗ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਖੰਡਿਤ ਸ਼ਿਅਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵਾਂਗਾ ਕਿ ਜੂਨ 1950 ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਬੇਦਖਲੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਦਿਆਂ ਕਿ ਮੰਗ ਖੱਤਰ ਦੇ ਹੁਕਮ 1948 ਦੇ ਐਕਟ ਵਜੋਂ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਉਹ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਏ ਮਨ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਰ ਹੈ, ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗੀ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਰਬਜ਼ਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਵੈਸਟਨ, ਸੀ.ਜੇ. ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮਦਾਲ, ਪੰਜਾਬ ਮੰਗ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਐਕਟ (ਅਸਥਾਈ ਸਰਕੀਆਂ) ਐਕਟ, 1947 ਅਤੇ 1948 ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਾਇਤਾਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਅਦ ਦਾ ਐਕਟ ਮੰਦਿਯਾਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਦੇ ਅਠਾਰਾਂ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਸ 31(6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਾਸਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਾਧਰਾ ਐਕਟ ਵਾਂਗ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਧਾਨਿਕ ਸਰਕੀਆਂ ਦਾ ਅਤਿਅੰਤ ਵਿਗਾੜ ਹੈ।

ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਮਾਡੇ ਮਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਨੁਕਤਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੰਦਿਯਾਨ ਦੀ ਖਾਸ 226 ਅਧੀਨ ਇਸ ਗਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਉਸਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਖਾਸ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਰਕੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਕੀ ਸੁਮਤ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਭਾਗੀ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸਕਦੀ, ਇਸ ਸਰਕੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵੱਖਰੇ ਅਤੇ ਫੁਰਵੇ ਰਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।।

ਉਹ ਯਾਰਾ 225 ਅਤੇ 226 ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਹਿਲਾ ਗਈ ਕੋਰਟਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

"ਯਾਰਾ 32 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਰੇਕ ਗਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ, ਉਹਨਾਂ ਖਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਰਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦੇ ਸਬਦ "ਖਾਵਰ" ਅਤੇ "ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ" ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ, ਖਰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਾਂਝੇ ਅਰਥ ਹਨ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰਤੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸੰਦਰਭਾਂ ਵਿੱਚ "ਸਰਤੀ" ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਾਲੋਂ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸਚਿਤ ਸਰਤੀ ਖਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ, ਸਿਰਫ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਉਪਬੰਧ ਦੁਆਰਾ ਗਤੀਮੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਯਾਰਾ 32 ਦੀ ਯਾਰਾ (2) ਸੁਖਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਸੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਦੇਸ਼, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਰਤੀ ਖਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯਾਰਾ 226 ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਸਰਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਜੇ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਵਾਦ ਤੋਂ ਖਰੇ ਹੈ, ਇਸ ਯਾਰਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਯਾਰਾ (1) ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਜੋ ਕਿ ਸੁਖਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਹੈ। ਮੱਧ ਭਾਗਤ ਗਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਬਹੁਮਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਾਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਯਾਰਾ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਜਾਥਦਾ ਹੈ, ਮੋਰੀ ਗਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਦੇ ਸਬਦ "ਸਰਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ" ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਰੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਖਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਭਾਗਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਰਤੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਭਗਵਤੀ ਜੇ., ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ।

ਟੈਨ ਬੱਗ ਟੈਮ ਬਨਾਮ ਬੰਬਈ ਦੇ ਕੁਲੈਕਟਰ (1) ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਜੱਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਖਰਾਬਤੀ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ 7 ਵੀਂ ਅਨੁਸੂਚੀ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਵਿੱਚ ਇਰਾਈ ਨੰਬਰ 9) ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ (ਇਰਾਈ ਨੰ. ਉਸੇ ਸੂਚੀ ਦਾ 21), ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕੋਲ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂ ਸੂਬਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਅਨੁਭਾਗ 104 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਨਤਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਅਣਗੌਂਦ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਖਰਾਬਤੀ ਲਈ ਇਸ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ।

ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਧੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਖਰ ਗਵਰਨਰ-ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਭਾਗ 104(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਚਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਖੁਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਖਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਰਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਮ ਵਿਧਾਨਕ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਿੱਟਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੇਸ਼ੱਕ ਘਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਭਗਵਤੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਯੋਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 299 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਹੁਣ ਤੱਕ ਖੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:--

"299 (1) ਰਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਰੁਟਿਸ਼ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (2) ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਘੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੂਬਾਈ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਖਰਾਬਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਰਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਧਾਰਕ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉੱਦਮ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਧਾਰਕ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਨੂੰਨ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਲਈ ਮੁਫਾਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਫਾਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਸ 'ਤੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

(1) (1946) 57 ਬੇਮ. ਐਲ.ਯਾਰ. 1010.

(3 * * * * *

(4) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਧਾਮ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਰਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੁਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

(5) ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ 'ਜ਼ਮੀਨ' ਵਿੱਚ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਆਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਅਤੇ 'ਵਚਨ' ਵਿੱਚ ਇਕ ਵਚਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਭਾਗ II ਦੁਆਰਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ (1894 ਦਾ ਐਕਟ) ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪੁਰਾਪਤੀ 'ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 4 ਤੋਂ 6 ਦੁਆਰਾ ਪੁਰਸਤਾਵਿਤ ਕਥਜੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਖੋਜਣਾ ਦਾ ਪੁਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਟ ਦਾ ਭਾਗ VII ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕਵਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਨੁਭਾਗ 40 ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪੁਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਉੱਚ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।

(ੲ) ਕਿ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਪੁਰਾਪਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਅਤੇ

(ਬੀ) ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਜਨਤਕ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਮਾਧਿਅਮ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਅਨੁਭਾਗ 299 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਸਕੱਸਟ ਤੋਰ 'ਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੀ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੁਰਾਪਤੀ ਲਈ ਰਾਨੂੰਨ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਹਨ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪੁਰਭਾਵ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪੁਰਭਾਵ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਨੁਭਾਗ 299 ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894, ਦੁਆਰਾ ਪੁਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਉਸ ਐਕਟ ਦੇ ਖਿਆਲ ਨਾਲ ਉਪਬੰਧ ਜੋ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਖਰੀਦੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਧਾਰਾ 31 ਹੁਣ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪੁਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਜੁਲਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਨੁਭਾਗ (2) ਧਾਰਾ 299 (2) ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਤੋੜ੍ਹੀ ਖਾਲੀ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 31(2) ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"(2) ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਇਦਾਦ, ਚੱਲ ਜਾਂ ਆਚੱਲ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ, ਕਿਸੇ ਵਪਾਰਕ ਜਾਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਉੱਦਮ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਮੁਕੱਦਮੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਜ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਯੁਗਮਤੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਰਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਯੁਗਮਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਨੂੰਨ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਜਾਂ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੰਧਤੀ ਲਈ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸਚਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ, ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਾਰਜ ਲੈਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਬਦਾਂ ਦਾ ਜੋੜ ਸਾਇਦ ਟੈਨ ਬੱਗ ਟੈਮ ਦੇ ਕੇਸ (1) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸਹੀ ਹੋਣ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਯੁਗਮਤੀ ਇਸਦੇ ਸਹੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਕਾਰਜ ਲੈਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੰਧਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਯੁਗਮਤੀ ਡੋਮੇਨ ਕੇਸ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਯੁਗਮਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਯੁਗਮਤੀ ਵਿੱਚ ਯੁਗਮਤੀ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਜੰਗਾਂ ਦੀ ਕਾਰਜੀ ਸਮਝਤੀ ਤੋਂ ਬਚੀਆਂ ਹਨ। "ਮੰਗ" ਸਬਦ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਸਬਦਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਯੁਗਮਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇੱਥੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਟੈਨ ਬੱਗ ਟੈਮ ਦਾ ਕੇਸ (1) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੌਮੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਿਯਮ 2(11) ਚੱਲਦੇ ਹਨ:

"ਮੰਗ" ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੰਧਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕਾਰਜ ਲੈਣ ਲਈ ਜਾਂ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜ ਦੀ ਨਿਯਮਤ 'ਤੇ ਕੰਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨਾ।

"ਮੰਗ" ਸਬਦ ਵਿੱਚ ਰੀਤੇ ਗਏ ਐਕਟ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਰਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਰੇ ਵਿਵਹਾਰ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆਰਦ ਦੀ ਮੰਗ ਰੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਰਾਜ ਦੇ ਅੱਧੇ ਹਿੱਸੇ ਦਾ ਰਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ (1894 ਦਾ ਐਕਟ ਨੰਬਰ 1) ਵਿੱਚ ਸਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਐਕਟਿਵ ਦੁਆਰਾ ਰੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੰਗ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਲਾਬਨ, ਸੀ.ਜੇ., ਨੇ ਆਪਣੇ ਘੱਟ-ਗਿਣਤੀ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਫੌਜ ਬਨਾਮ ਬਲਜੀਏਲ (1) ਲਈ ਰਾਜ ਮੰਤਰਾਲਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਗਵਤੀ, ਜੇ ਨੇ ਉਸ ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਖਾਲਣ ਰਹਨਾ ਖਰੀਦ ਰੀਤਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੰਗ ਦੀ ਗੱਲ ਵਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ:

"ਮੌਜੂਦਾ ਰੋਮ ਵਿੱਚ ਰਾਮਟਰਮੰਡਲ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਰਿਮੋ ਵੀ ਰਿਸਮ ਦਾ ਵੇਈ ਵਿਆਜ ਹਾਮਲ ਨਹੀਂ ਰੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਫੀਸ ਦੇ ਮਧਾਰਨ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਰਿਗੇਦਾਰ ਤੋਂ ਵੇਈ ਵਿਆਜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਰੀਤਾ ਹੈ। ਰਾਮਟਰਮੰਡਲ ਦਾ ਰਬਜ਼ਾ, ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਲਾਇਸੰਸਯਾਰੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਣਨ ਰੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਰੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮਾਨਯੋਗ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਲਾਇਸੰਸ ਦਾ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿਗੇਦਾਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਵਧੇਰੇ ਉਚਿਤ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਮੈਂਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੰਗ ਰਹਨ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬੰਡਲ ਦਾ ਵੇਈ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਖੁਰੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਹਾਮਲ ਨਹੀਂ ਰੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਗਵਤੀ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਅਸਥਾਈ ਰਬਜ਼ੇ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਰਹਨ ਵਾਲੇ ਭਾਗ VI ਦੇ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਦੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਰਹਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਰੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਅਨੁਭਾਗ 48 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਰੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਰੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 36 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰੋਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਸਰਕਾਰ ਰਿਮੋ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਖਿੱਛੇ ਹਟਣ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸ ਦਾ ਰਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਨੁਭਾਗ 36 ਮੁਕਾਵਲੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਿਮੋ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਰਬਜ਼ਾ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਰਹਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਸਥਾਈ ਰਬਜ਼ੇ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਉਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਯੋਗ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰਬਜ਼ੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸੀ,

ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਯਕਤੀ, ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਯਾਨੁਭਾਗ 48 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਤੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਵਾਧਤੀ ਦਾ ਯਥਵਾਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਗ VI ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਂ ਮਿਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਯਾਨੁਭਾਗ 36 ਦਾ ਪ੍ਰਵਾਧਾਨ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕੇ।

ਯਾਨੁਭਾਗ 299 ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਯਾਥਾਏ ਯਥਾ ਵਿਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿਚ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯਥਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਧਤੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਯਾਦ ਲਈ ਲੀਜ਼ (ਧਟਾ) 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਕਟ ਵਿਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਬਿਨਾਂ ਸੱਕ ਯਥਿਕਾਰ ਪ੍ਰਵਾਧਤੀ 'ਤੇ ਲੀਜ਼ (ਧਟਾ) ਵਿਚਲੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਾਸ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਪਰ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮੰਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਲਈ ਕੁਝ ਉਪਬੰਧ ਭਾਗ VI ਵਿੱਚ ਐਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰੀ ਗਾਏ ਵਿੱਚੋਂ ਮੰਗ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਵਾਧਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂਪ ਹੈ, ਯਾਤੇ ਮੰਗ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰਨੂੰਨ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਐਕਟ ਦੀ ਸੂਚੀ II ਦੀ ਟਿਕਾਈ 9 ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਖਾਬੰਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਵਾਧਤੀ ਲਈ ਕਰਨੂੰਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮੰਗ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਧਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰਨੂੰਨ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੰਗ ਕੁੱਲ ਪ੍ਰਵਾਧਤੀ ਨਾਲੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਾਕਾਦ ਵਿੱਚੋਂ ਜਬਤ ਕੀਤੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਖਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਨੂੰਨ ਦੀ ਯਾਨੁਭਾਗ 299 ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦੋ ਲੋੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਯਥਾਧਤ, ਮੁਯਾਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਲੋੜ, ਯਥਾਧਤ, ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਦੋ ਐਕਟ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸਕਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਇਕਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਯਥਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਂ ਉਚਿਤ ਜਾਧਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਖੁਰਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਬੇਸੱਕ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਯਥਾਧਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਕਟ ਦੇ ਯਥਿਕਾਰ ਸਕਤੀ ਮੱਥੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ ਦਾ ਜੱਜ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਯਸਫਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਐਕਟਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰਨੂੰਨ ਦੀ ਯਾਨੁਭਾਗ 299 ਦੀ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਲੋੜ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਬੁਰਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਕੁਝ ਸਹਾਇਕ ਨੁਕਤੇ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਮੇਰੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵੀਰ ਦੇ ਨਿਰਣੇ ਵਿਚ ਨਿਪਟਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੈਨੂੰ ਲਾਭ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਰੀਵੀਜ਼ਨਲ ਸਿਵਲ

ਐਰਿਕ ਵੈਸਟਨ, [ਸੀ.ਜੇ.](#), ਅਤੇ ਫਾਲਸ਼ੋ ਜੇ. ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

ਪਹਿਲੀ ਅਗਸਤ 1951

ਰਾਣਾ ਬਸੀਸ਼ਾਤ ਚੰਦ ਰਾਏ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਸਰਦਾਰਨੀ ਰਾਧਿਕਾ ਦੇਵੀ,-ਜਵਾਬਦਾਰ।

ਸਿਵਲ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. [130](#) ਸਾਲ [1949](#)

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ, ਧਾਰਾ 14--ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ--ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (V ਦਾ 1908), ਅਨੁਭਾਗ 133--ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਭਾਗ I, ਅਧਿਆਇ VII, ਫੁਟਨੋਟ 3--ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ--ਕੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ--ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਧਾਰਾ 14, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਕ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਤੋਂ ਛੋਟ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਜਬ ਭੇਦ-ਭਾਵ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰਾ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤਾਂ 'ਤੇ ਵਾਜਬ ਵਰਗੀਕਰਣ ਜਾਂ ਵਿਤਕਰਾ ਕੀ ਹੈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਚ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਅਸਲ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਤਰਜਮਾਕਾਰ : ਸਰਨਬੀਰ ਚੌਰ